

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library
S.D.P.B.
Coll. No. 141.

Title YAJNOPAVITA VIDHI.

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 141 Subject : *Dharma'sastra*

Title : *Upanayana Puritak Purayana Vidhi*

Author : _____ Scribe : _____

Date of the work : _____ Date of the Ms. : _____

Place of the work : _____ Place of the Ms. : _____

Size : *9.2" x 5.2"* Extent : *Fol. 4.*

Language : *Sanskrit.* Script : *Devanagari*

Remarks : *Complete*

॥ श्री ॥ माणवकस्य अक्षतजो जनस्य क्रुशंजिका कर्मणि प्रारब्धं वैद्यैः ॥ नतः
मृत्तिकाया शौचं ॥ स्नानं ॥ आचमनं ॥ नूतनप्रक्षालितवस्त्रपरिधानं ॥ त्र
ष्टाजी नोत्तरीयं करयोः क्रुशपवित्रधारणं ॥ आचमनं ॥ आज्यतागे डो
मी नंतरसमीपे उपविश्यं ॥ महा व्याहृति ॥ ४ ॥ होमः ॥ नृ स्वाहा ॥ नृ
वः स्वाहा ॥ स्वः ॥ ५ ॥ नृ नृ ॥ उ नो उ छा य ॥ कुत्वा जघने नाग्रिंति
ष्ठतः प्राप्सुरव आचार्यः प्रत्यक्षुरव इतरस्तिष्ठंतिष्ठंतमुपनयेत्
प्रथमं मेखलां व्यधनं ॥ उं इयं दु रुक्ता त्वरि व्याधमाना वरं पवि
त्रं पुनती न आगात् ॥ प्राणापानाभ्यां व्यलविशंती सरवा देवी सुत
गामे खलेयं ॥ त्रिवारं परिवेष्टनं ॥ प्रवर १५३५५५ यज्ञोपावीतं १
यज्ञोपावीतमसि यज्ञस्य त्वोपावीतो नोपनयामि ॥ अंजली पूरयि

त्वात्रथेनमडा॥ कोनामसि॥ ॐ अमुकसगोत्रः अमुकम अमुकशर्मा
अइं न्यो॥ २ समा नार्थयो नवान्शूदि॥ ॐ समा नार्थयो इं नो॥ ३ अश्र
चारी नवान्शू ३ दि॥ ॥ ॐ अश्र चार्य इं नोः अंजलि ३ निनयेत् ॐ
जु जु वः स्वः॥ ३ ततः दक्षिणोत्तरा न्यापाणि न्यापाणी संगृह्य न
पति॥ गुरु॥ ॐ देवस्य त्वासवित्रः प्रशवे श्विनोर्वाङ्मि न्यापृष्टो इस्ता
न्यामुपनयामि॥ अमुकसगोत्र अमुकशमन् नगस्ते इस्तमग्र नी
सविता इस्तमग्र नी तूषाते इस्तमग्र नी द्यमा इस्तमग्र नी मि
त्रस्त्वमसि धर्माणि गिरा चार्यस्ति वा अमुकसगोत्र अमुकदासश
र्मन् इं नो नान्वाग्र एतं ते अश्र चारिणं परिदहामी देतं ते अश्र चा
रिणं परिदहाम्यादित्यौ नं ते अश्र चारिणं परिदहामि विश्वे देवा ए

तं वो अस्मन्चारिणं परिदामि दौर्दिषयित्वा यस्तु प्रजास्त्वायस्तु वीरयिरायस्तो
षाय सर्वेषां वेदानामाधिपत्यायस्तु श्लोक्यायस्त्वस्तये ॥ ॐ ऐं ह्रीं मातृ तमा
वत्त आदित्यस्यावृतमान्वावत्तौ ॥ माणवं प्राप्नुस्व तत्त्वा ॥ कक्षा मध्ये
प्रादेशं प्रवेश्या दक्षिणे न प्रादेशे न दक्षिणे मंसमन्वहत्या हृदय
स्पर्शनिं ॥ ॐ अरिष्यतस्ते हृदयस्य प्रियो नृयासं ॥ ततः पश्चिमात्ति
मुस्व तत्त्वा ॥ तूष्ठी प्रसव्यं पयावत्या ॥ अथास्य हृदये स्वपाणि मृध्वा
गुलिं निधाय जपति ॥ गुरुः ॥ ॐ मम हृते हृदयं ते दधामि मम चि
त्तमनुचितं ते अस्तु ॥ मम वाचमेकमना जुषस्व ष्टु इत्यतिष्ठानि
पुनर्कुमद्यं आन्विच्छि कस्य सा वित्रस्य अस्मन्चार्यस्य ॥ गोत्रा अ

मुकशर्मन्॥ पुनः ऐं दीमावृत० त्तै॥ पूर्वान्तिपुरं लत्वा तेनैव मंत्रेण तथैव
पर्यावृत्य। दक्षिणे प्रादेशे न दक्षिणं समन्वारं नृपतिगुरुः। अथ च
र्यसि स मिधमाधेयपोशानकर्म कुरु मादिवास्तुषु पृथावाचं यथासं
मिदाधानात्। ततः रवं उं रवं उं अथ चार्यसि॥ उं असा निसा मिधमा
धदि। उं आदधानि। अयोशान। उं अशानि। कर्म कुरु। उं करचाणि।
मादिवास्तुषु पृथा। उं न स्वपानि। अथ वा। उं न स्वपिमि। वाचं यथासं
मिदाधानात्। मौनं। उपविश्य समित्॥ एषातो अग्रे समित्तया वर्ध
षामही ववयमाचप्पासिषीमही स्वाहा। सावित्री प्रदानं। संवत्सरे सा
वित्री मन्वाहा। अग्रे रुत्तरत उपविशः॥ प्राप्नुयस्व आचार्यः प्रत्यं स्मुरव

शतराः नातिकेरेण नमस्कारः। आचार्य आइ। अधादि नोः। उं सावि
त्री नोः३ अनुष्टुप्। अथास्मै सावित्री मन्त्राः। पछां अर्धचंद्रः। अ
नवानं॥ उं स्वस्ति॥ नमस्कारः। छ॥ इति सावित्री प्रदानं। अग्नेः पश्चि
मतः। प्राय्युरैवो उ नो उपविशतः। मः मन्त्रेण। आचमनं॥ आपो
नामस्थ शिवानामस्थोक्तानामस्थानुरा नामस्थानयानामस्थामृ ३
तामामस्थानासां बोशायस्तुमतौ माधव आचमन॥३। उ नो उच्छा ४
प्राय्युरव आचार्या प्रत्यस्तु इतरः। दं उ प्रदानं। स्वस्ति नो मिमीता
मिनिपंचवेन दं उ मर्पयति। उ नानुपविशतः। चरो दहिणा। पुण्या
दं। शान्ति नवत्रु॥ माणवकः कुशोदको नृगुडीत्वा। अस्य उपन
यन कर्मणः। प्रतिष्ठा सिद्धैर्गंगां दहिणां आचार्या यत्र त्यमं संप्र

उनैत्यं नोः ॥२॥

ददे॥ प्रदह्निणां मग्निं पर्याणीयस्वस्थाने उपविश्य॥ निच्छा॥ तवति निच्छां
देहि॥ स्वस्ति॥ आचार्याय नैच्छां नोः॥ उ नो उच्छाय प्राप्नुस्व आचा
र्यः प्रत्यश्नुस्व इतरः॥ रियमश्वावणं॥ अइरइः॥ समिदाधनं निच्छा
चरणमधः शयांगु रुक्षुष्टुषेति नित्यानिवृत्तानि॥ अइरइः समिधौ
दानं कुर्याः॥ वाढं॥ अइर॥ इति रैच्छाचरणं कुर्याः वाढं॥ अइरइ निशि
अधः शयां कुर्याः॥ वाढं॥ अइरइ गु रुक्षुष्टुषां कुर्याः वाढं॥ उपविश्य॥
उपरिष्ठात्॥ उं नूः स्वाहा॥ उं नूवः स्वाहा॥ उं स्वः स्वाहा॥ उं नू नूव स्व
स्वाहा॥ उं अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा॥ सप्तकं॥ उं नूः स्वाहा॥ इत्यादि॥
तु चयं मध्यं सुवे॥ मूलमाज्यस्थान्यां ताननुप्रकृत्या अग्ने वासोसी

तत्तिस्रः समिधो जुहुयात्। यथोक्तं पयुर्हृणं। शहमापइति च चेनमार्जनी
पवित्रे च यौ प्रहिष्य। वडिर्हमिः। प्रणीतामिविमोकः। अश्वोत्सर्जनीं च
स्य उपनयनकर्मणः प्रतिष्ठासिद्ध्यर्थं ब्रह्मणो पूरणपात्रं स हिरण्यं स
फलं ब्रह्म नूत्रं त्वमहं संप्रहृदे। कर्मापवर्गो ब्रह्मण नोजनो। उपनय
नकर्मणः प्रतिष्ठासिद्ध्यर्थं यथा संपन्नेन। च वृष्टिपयंति न नोजनेन ब्रा
ह्मणमेकं अहं तर्पयिष्ये। नगवत्यः कर्मागदेवताः प्रीयतां। अस्य उप
नयनं हिरण्यं दक्षिणा निष्क्रये यथा दास्यमानं द्रव्यं नाना गोत्रेभ्यो ब्रा
ह्मणेभ्यो अहं संप्रहृस्ये। यथोक्तां ह्यसौ दक्षिणां। अहं संप्रहृदे।
दक्षिणाः पात्रं इत्यादि। अस्य ज्ञातकर्मदी नि उपनयनकर्मणो यन्म
अस्तु० मांगल्यं आशीर्वादाः। शंनः पंचोन्मना शान्तिः। त्रयो वै० उपनयनं संप्रहृदे॥